

Nr 176.

Av herr Löfgren m. fl., om lättnad i vissa fall beträffande skattskyldighet för avlidne persons under livstiden havda inkomst och förmögenhet.

Grunderna för vår skattelagstiftning ifråga om de skyldigheter denna medför för sterbhusdelägare att utgiva skatt för en avlidne familjeförsörjares inkomster medföra ofta för billighet och rättskänsla stötande konsekvenser till följd av det missförhållande, som ofta råder mellan behållningen å boet och det skattebelopp, som måste utgivas. Skatt för inkomst förvärvad året före frånfället kommer i de flesta fall att utkrävas först hos dödsboet; beträffande inkomst förvärvad under samma år blir detta alltid fallet. Att detta för de efterlevande kan bli ytterst betungande är uppenbart. De flesta löntagare, även de större, torde i allmänhet nödgas konsumera sin inkomst, varför deras sparade kapital vid dödsfallet, där sådant kapital överhuvud taget existerar icke står i rimlig proportion till den skatteförmåga, som de under livstiden haft. I sådana fall, och än mer då den avlidne familjeförsörjaren efterlämnat skulder, innebär ett utkrävande av skatt för den avlidnes i livstiden förvärvade inkomster en betydligt tyngre börda för sterbhusdelägarna än en rimlig arvsskatt kan medföra. Speciellt hårt drabbar en skatteindrivning arvlåtarnas inkomster i de ytterst vanliga fall, där sterbhusets väsentliga tillgångar utgöras av personligt lösöre.

Med beaktande av dessa synpunkter har också skattelagstiftningen i viss utsträckning medgivit hel eller partiell skattebefrielse under vissa betingelser. Enligt tidigare skatteförordningar kunde sådan befrielse erhållas endast beträffande dödsbon med högst kronor 5,000:— behållning. Jämlikt nuvarande lagar rörande kommunalskatt och statlig inkomst- och förmögenhetsskatt har siffran kronor 5,000:— höjts till 20,000:—, så att — därest behållning i boet efter avlidne skattskyldig, som vid dödsfallet varit här i riket bosatt, ej överstiger kronor 20,000:—, och den avlidne efterlämnat maka, oförsörjda barn eller andra av honom för sin försörjning beroende bodelägare — dödsboet kan av beskattningsnämnd helt eller delvis befrias från skattskyldighet för sådan den avlidnes inkomst eller — i tillämpliga fall — förmögenhet, vilka skolat upptagas till beskattning under det år han avlidit eller under året därefter.

Dödsbodelägare äro emellertid nu likaväl som enligt tidigare förordningar för att vinna befrielse hänvisade till beskattningsnämnds diskretionära prövning. Några riktlinjer för denna finnas icke. Sedan ansökan inkommit och sterbhuset befunnits tillhöra den i lagen behandlade kategorien ha nämnderna sin fulla frihet att efter eget skön bedöma omständigheterna i varje särskilt fall. Ehuru de flesta beskattningsnämnder torde hava till fullo tillägnat sig de synpunkter,

som varit vägledande för lagstiftaren i denna fråga, ligger det i sakens natur, att bedömningen blir ganska olika på skilda orter allt efter praxis och nämndernas växlande sammansättning. Det kan ifrågasättas om denna anordning i lagstiftningen låter sig väl förenas med principen om en jämn och rättvis beskattning.

Det synes därför behjärtansvärt, att största möjliga garantier skapas för att billighetens krav på detta område bliva fullt tillgodosedda. Dels synes det nu stadgade maximibeloppet av kronor 20,000:—, vid vilket befrielse skulle kunna ifrågakomma, vara alldeles för lågt, när det gäller behållningen i dess helhet och dels bör betydande vikt jämväl läggas vid storleken av de särskilda ägo- och arvslotter, som falla på änka eller oförsörjda barn. Huvudsynpunkten bör vara huruvida boets behållning och den på envar efterlevande fallande lotten kan anses stå i något så när rimligt förhållande till den skatt, som skall betalas. Avsevärda fördelar torde ock kunna vinnas, om i lagen närmare kunde angivas, under vilka förutsättningar ett efterskänkande av skatt skall äga rum, och beskattningsnämnds prövning så mycket som möjligt inskränkes till att avse frågan huruvida dessa förutsättningar äro för handen.

På grund av vad ovan anförts få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i syfte att vinna lättnader för de mindre eller skuldsatta sterbhusen beträffande skatteskyldighet för avliden persons under livstiden havda inkomst och förmögenhet med aktgivande på de synpunkter, som här ovan framförts.

Stockholm den 21 januari 1933.

Eliel Löfgren.

Mauritz Hellberg.

K. A. Andersson.
